

چاوپیکهوتنى گۆقارى دیرشپیگل له گهڭ سه لاهه دین ده میرتاش

Aug - 15 - 2015

چاوپیکهوتن: هه سنین کاریم

و. له ئە ئمانیییهوه: هیوا ناسیح

ههفتهی رابردوو گۆقاری به ناوبانگی (دیرشپیگل)ی ئە ئمانی ، که له ژماره ۳۲ ی ۳ ی ئابدا بلاوکراوه تهوه، چاوپیکهوتنیکی له گهڭ سه لاهه دین ده میرتاش، هاوسه روکی هه ده په و سه رکردهی کاریزمی کورد له باکوری کوردستان ساز کردوه. له م چاوپیکهوتنه دا کۆمه لیک پرسى گرنگ وروژینراوه، وهک پیشبینی بۆ ئە نجامه کانی هه لپژاردنیک له داها توودا و ژماره ی چه کداره کورده کانی نیو داعش، ههروه ها ناوبراو وهک سه رکردهیه کی پراگماتیی کورد، زیره کانه توانیویه تی، ولامی گونجاوی پرسیاره کان، به گویره ی عه قلی ئە وروپی و له به رچا وگرتنی ئە مرۆی سیاسه تی ئە وروپا و رۆژئاوا بداته وه.

دیرشپیگل: به ریز ده میرتاش، ئیوه به سه رکه ووتنه که تان پیش دوو مانگ بوونه هیوا بۆ خه لکیکی زۆر له ناوه وه و دهره وه ی تورکیا، گۆرانکارییه کی موژده به خشی دیموکراتیانه رویدا. به لام ئە مرۆ ده بینین رهوشیکی وا هاوتته ئاراه، که دۆخیکی هاوشیوه ی شه ری ئە هلی بگه ریته وه. ئە مه به ره و کوئ ده روات؟؟

دمیرتاش: ئەكەپە واتە پارتەكەى ئەردۆگان بە ئاگاییەو رەوشەكەى بەو ئاقارەدا بردو. تا هەلبژاردنەكانى مانگى شەش ئەو پارتە زیاتر لە دەیهیەك خۆى بە تەنها حوكمى توركیای كردو. ئەوان نەیانتوانى رىگرى لە سەرکەوتنەكەى ئیمە بکەن، ئینجا بریارباند، كە ئاژاوە بخەنە و لاتەو، تەنها بەم جۆرە دەكریت شەریان دژى پارتى كرىكاران تىبگەین.

دیرشپیگل: ئیو راتانگەیاندا، كە تەقینەو تیرۆریستیەكەى دەولەتى ئیسلامى (داعش) لە سووچ، كە تیندا ۳۲ كەس بوونە قوربانى، سیناریویەكەى لەلایەن حكومەتەو دانرا بوو، ئایا هیچ بەلگەیهكتان هەیه بۆ سەلماندى ئەمە؟

دمیرتاش: ئەگەر ئیو مەبەستان بەلگە بیى، كە تیوغلانى حكومەت دەربخات، دەبیى بلیم: نەخیر نیمانە. بەلام ئاماژە و نیشانەى روون هەیه. لیكۆلینەوكانى ئیمە دەلین: كە حكومەتى ئەكەپە ئاسانكارى بۆ هیرشەكەى داعش كردو. ئەوان چەندان سال خەلكە چالاكە توندپەوهكانیان لە توركیادا پشتگوێخستو و رىگریان لینەكردون.

دیرشپیگل: ئەى راتان چیه لەسەر هیرشە كوشندەكانى پارتى كرىكاران بۆ سەر هیزە ئەمنیهكانى توركیا؟ ئەمانە جەخت لەسەر ئەو ناكەنەو كە ئەوان رىخراویكى تیرۆریستین؟

دمیرتاش: من نازانم پارتى كرىكاران بۆ ئەو ئەو كارانەى كردو. دەبیى ئەم كارانە نەكات. ئەوانە رەفتارى راست نین. ئیمە داوا لە حكومەتى توركیا و پارتى كرىكاران دەكەین، چەكەكانیان بى دەنگ بكەن. دەبیى كە هەردوولایان هاوئاھەنگ ئاگرەس بكەن.

دیرشپیگل: پارتى كرىكاران راستەوخۆ دوو پۆلیستی كوشت، ئەمە پێش بۆردومانەكانى توركیا بوو.

دمیرتاش: ئەو كارە رووداویكى رەش و قیزەون بوو، كە پەرچەكردارىك بوو بۆ تەقینەوكانەى سووچ، لە لایەن یەكەیهكى ناوچەى (لۆكالى) پارتى كرىكارانەو ئەنجام درا. پارتى كرىكاران لیپرسراویتى لە ئەستۆ نەگرت. من لام وایە، كە ویستیان بەمە تەحەددای حكومەت بكەن.

دیرشپیگل: رەخنەگرانى ئیو وای بانگەشە دەكەن، كە هەدەپە و پارتى كرىكاران هەر یەكن. ئایا پەيوەندیەكى نزیك بیكتانەو نابهستیتەو؟

دەمىرتاش: ھەلبەت پىنگەيشىنمان ھەبوو، ئىمە لە چوارچىۋەى پرۇسەى ئاشتىدا لە سالانى رابدوودا لەسەر يەك مېز دانىشتوین پىكەوہ. ئىمە لەگەل رابەرى پارتى كرىكاران عەبدولا ئۆجەلانىش لە زىندانەكەى خۆى، لە دوورگەى ئىمرالى لە دەرياي مەرمەرە گفتوگۇمان كردوہ. قسەى ئەو قورسايىيەكى زۆرى بۇ بزوتنەوہكەى ھەيە. ئەمەى ئىمە نىوانگىرى بوو لە چوارچىۋەى ياسادا. بەلام ئەمە ھەرگىز بەو مانايە نايەت، كە ئىمە پەيوەندى رىكخراوہيىمان پىكەوہ ھەبىت. ئىمە بالى سىياسى پارتى كرىكاران نىن، وەك نەيارەكانمان بانگەشەى بۇ دەكەن.

دېرشىپىگل: ترسى قەدەغەكردنى پارتەكەتان نىيە، وەك ھىلى توندى ئەكەپە داواى دەكەن؟

دەمىرتاش: ھەرچەندە لە توركيادا دادگا سەربەخۇ نىيە، بەلام لەو برۋايەدا نىم، كە دادگاى دەستورى برىارىكى وا بدات. ئەردۇگان خۇشى باش دەزانى، كە ناتوانى ھەدەپە بە ئاسانى قەدەغە بكات، بەلام ئەو دەيەوئىت ياساپارىزى لەسەر چەند پەرلەمانتارىكىمان ھەلگىرئىت، كە ئەو وەك تىرۋرئىست پىناسەيان دەكات. ئەو دەيەوئىت پارتەكەمان تاوانبار بكات و ناشىرنى بكات، تا كاركردنى ئاشكرا و پشتگىرىي گشتىمان لى كەمبكاتەوہ.

دېرشىپىگل: رۆزى پىنجشەممە داواكارى گشتى توركي رايگەياندا، كە دژى بەرئىزت پرۇسە دەكاتەوہ، كە پشتگىرى و ھاندانتان بۇ خۇپىشاندانى چەكدارىي ھەبووہ.

دەمىرتاش: چونكە ئەو لە لىكۆلئىنەوہ لە پرسەكانى گەندەلى دژى خۆى دەترسىت، ئەردۇگان ناتوانئىت لەدەستدانى دەستەلاتى زىاتر قبول بكات. لەو كاتەوہ كە زۆرىنەيان لە دەستداوہ، وا ھەست دەكات خزىنراونەتە گۆشەيەكەوہ. دەيەوئىت سەرنجەكان بە لايەكدا بەرئىت، بۇيە بۇ پىلان دەگەرئىت، كە رايكىشئىتە ناو پىكدادانەوہ، سكالاكەش لەسەر من ھەر لەو ميانەدايە.

دېرشىپىگل: لە مانگى شەشەوہ ھىچ ھاوپەيىمانىيەك پىكنەھات، ئايا پاش ئەم گرژبىانەى ئەم دوايىيە ھەلبۇزاردنىكى نوى ئەنجام دەدرئىت؟

دەمىرتاش: ئەم بۇچوونە ھەيە و دەكرئىت بلىين لەسەدا پەنجا ئەگەرى ھەيە. دەتوانم بلىم، كە لەم رەوشەى ئىسنادا ھاوپەيىمانىيەتىكى نىوان ھەدەپە و ئەكەپە بىرى لىناكرئىتەوہ. ئەگەر گەيشتە ھەلمەتى بانگەشەى ھەلبۇزاردنىش، ئەوا توندوتىژى و تىرۋر دژى ئىمە دەخەنەكار. بەلام من برۋام وايە، كە

خەلك وەك ھەلبژاردنى پىشتر ، ئىمە وەك ھەلى ئاشتى دەبىنن . ئەكەپە لە ھەلبژاردنى داھاتوودا دەنگى زۆرتەر لە دەست دەدات . ئىمەش لەسەدا ۱۳ ى رابردوش تىدەپەرىنن .

دېرشىپىگل : رابەرى پىكاكا ئۆجەلان لەسەر رەوشى ئىستا جى دەلىت؟

دەمىرتاش : نازانم ، ئەو ئىستا بە تەواوى لە ژوورە زىندانەكەى خۇيدا داپرىنراوہ . چوار مانگە ھىچ كەسىك لە پارىزەرەكانى ، كەسوكارەكەى وە ھىچ سىياسىيەك قسەيان لەگەل نەكردوہ .

دېرشىپىگل : حكومەتى توركىا رايگەياندوہ ، كە ئەو بە يەكسانى شەپرى (تيرۆرستەكان) دەكات ، بۇچى بەرىزتان وايدەبىنن ، كە لە پلەى يەكەمدا جەنگەكەى دژى كوردە؟

دەمىرتاش : با بە ژمارە زىانى ھەلكوتانەكانى پۇلىس بۇ سەر خەلك لە چەند رۆژى رابردوودا وەرىگرىن : چەند لايەنگرانى داعشيان تىدابوو؟ دە ، بىست ، تا سى كەسىك؟ بەلام نزيكى ھەزار كورد ، كە زۆربەيان گەنج و لاون گىراون ، وەك پاساو لە نيو ئەمانەدا لايەنگرانى پىكاكاي تىدان . ئەم ژمارانە ھەموو شتىكمان پى دەلىن .

دېرشىپىگل : ئايا پاش ھەلبژاردنەكە چاوەروانىي ئەم پەرەسەندنانەت دەكرد؟

دەمىرتاش : من پىش ھەلبژاردنەكە پىشبنى ھەر سەرشىتتىيەكم لە ئەردۇگان كردوہ . ئەو ئامادەيە ھەموو ولات بخاتە ئاگرەوہ ، تەنھا بۇ ئەوہى دەستەلاتى لە كىس نەچىت . لە دەمىكەوہ ئىمە ئەزمونى جىگا سەرنجىمان كردوہ . پروسەى پىزەحمەتى دىموكراتىيەت دەچىتە دواوہ ، رۆژ بە رۆژىش خراپتر دەبىت .

دېرشىپىگل : واى دەبىنن كە ولات بكەويتە ناو جەنگىكى ناوخۇ وەك سالانى ھەشتاكان و نەوہتەكان ، كاتىك پىكاكا و سوپا شەريان بوو وە زياتر لە ۴۰ ھەزار كەس بوونە قوربانى؟

دەمىرتاش : نا ، ئەمە كۆمەلگاي توركىا قبولى ناكات . ناىەويت خويىنى زياتر برژىت . ئەكەپە ئەم ئاژاوەيەى دەويت ، تا خۇى وەك بەھىز پىشان بدات . بەلام رام واىە ، ھەرگىز ولات ناكەويتە ناو شەرى ناوخۇوہ .

دېرشپيگل: له وانه يه تۆ بتوانيت، ئەمەش بە پيكاكا بگه يه نيت، كه كوشتنى پۆليس و سەربازيش لىسراويتىيه بەرامبەر ئاژاوه و جەنگ.

دەميرتاش: من دانيام، كه پيكاكا ئاگر بهس قبول دەكات، ئەگەر لايەنى توركياش پيۆه پەيوەست بن. گەر دەولەتى توركيا بۆمبارانکردنه كه بوهستينى و هەلمەتى دەسگير كردن و ئۆپەراسيۆنه كانى شارەكان دژى پيكاكا رابگريت، وه پرۆسەى ئاشتىيه كه دەستپيكا ته وه، ئەو كات هەمان رۆژ ئاگر بهس دەببیت.

دېرشپيگل: خۆكوژەكهى سوروج وهك دەلین كوردیک بووه. ئايا چەند كورد له ريزه كانى داعشدا دەجەنگين وه بۆچى؟

دەميرتاش: ئيمه بيستومانه كه زياتر له هەزار كورد له نيو داعش دان. مهيل و لايەنگيرى بيروراى سياسى پەيوەندى به ئىنتى مرۆقه كانه وه نيه. ئەمەش له هەلەى گەوره نايانپاريزيت. ئيمه ليرە وه فيردەبين، كه دەببیت پرۆگرامى نوێ دابنئين، تا ريگيرى له وه بگهين، گەنجەكانمان به توندپه وه كانه وه پەيوەست بن.

دېرشپيگل: له لايەكه وه ئەمريكا پشنگيرى له كورد دەكات له شەريدا دژ به داعش، له لايەكى ترە وه بەرامبەر بۆمبارانکردنى توركيا بۆ مۆلگەى كوردەكان له باكورى عيراق و سوريا بپدەنگن. ئايا وا هەست دەكەن واشينگتۆن ناپاكي لىكردون؟

دەميرتاش: كوردەكان پەيمانى لىسراوبوونى هيمنى و ئارامى و ئاشتى ناوچه كه دەدن. كارى هاوبەش له گەل كورددا پيويست به ئاسايشى هەموو ولاته بەشدارەكان هەيه. من رهخنه له ئەمريكا دەگرم، كه ريگه ياندا هيزى هەوايى توركيا بۆمبارانى مۆلگە كانى پيكاكا له قەنديل، وانا باكورى عيراق بكات، تەنها بۆ ئەوهى مۆلەتيان بدات بنكهى هەوايى ئينچەرليک دژ به داعش بەكاربهينن، ئەم حسابە وا ناببیت.

دېرشپيگل: ئايا هەلوئىستى حكومهتى ئەلمانىات پي پەسەندترە؟

دەميرتاش: ئەلمانىا ستايشى هيرشه كانى توركيا بۆ سەر داعش دەكات، بەلام رهخنهى بۆمبارانکردنى ناوچه كوردىيه كانى لى دەگريت. من واى دەبينم، كه سياسهتى ئەلمانىا باشتەر له رهوشه كه تيگه يشتوه.

دېرشېپىگل: پىۋىستە ناتۆ فشار بخاتە سەر ئەندامەكەى خۆى – توركىيا؟

دەمىرتاش: توركىيا سەركەوتوو بوو، كە رازىيوونى ئەمريكاي بۆ دروستكردنى ناوچەيەكى پارىزگارىيى لە باكورى سوريا وەرگرت. ناتۆش دەتوانىت پشتيوانى ئەمە بكات، بەلام بۆ كوردەكانى ئەوئ ئەمە خراپە. حكومەتى ئەنكەرە ئەو ناوچەيە دژ بەوان بەكار دىتتت. ئەگەر بىيارە ناوچەيەكى وا دروستبكرىت، دەبىت لەگەل ھىزە كوردىەكاندا بە ھاوبەشى ئەنجام بدرىت.

دېرشېپىگل: ئايا لە خەمى توركىيا دەگەيت، كە كوردەكانى سوريا ھەول بۆ دروستكردنى دەولەتى خۆيان دەدەن؟

دەمىرتاش: كوردەكانى سوريا پارچەكردنى ولاتەكەيان ناويت. بەلام حەزىيان لە ئۆتۆنۆمى زىاترە، بۆ ئەوئى ژيانى خۆيان بەرئۆبەرن. بۆيە پىۋىست ناكات توركىيا ترسى ھەبىت. بۆچى دەبىت ئەمە مەترسى بىت بۆ سەر سنورى توركىيا؟ ئەنكەرە دەبىت بەرژەوئەندى و پەيوەندىيەكى بەھىزترى لەگەل كوردەكانى ئەوئ ھەبىت. خۆ داعش لە سەر سنورەكانى توركىيا زۆر مەترسیدارتەرە.

تېبىنى: ئەم بابەتە لە رۆژنامەى ئاۋىنە ژمارە ۴۹۰ ى رۆژى ۲۰۱۵/۸/۱۱ بلاكراۋەتەو.